

19.01.28; 31b (ת"ר איזהו מורא ואיזהו כבוד) → 32b (שום תשים עליך מלך, שתהא אימתו עליך) → 31b (ת"ר איזהו מורא ואיזהו כבוד)

1. כבד את אביך ואת אמך למען יארכו ימיך על האדמה אשר ה' אלהיך נתן לך: שמות פרק כ פסוק יא
 2. כבד את ה' מהונך ומראשית כל תבואתך: משלי פרק ג פסוק ט
 3. לא תקלל חרש ולפני ענר לא תתן מכשל ויראת מאלהיך אני ה'. ויקרא פרק יט פסוק יד
 4. כי תצור אל עיר ימים רבים להלחם עליה לתפשה לא תשחית את עצה לנדח עליו גרזן כי ממנו תאכל ואתו לא תכרת... דברים פרק כ פסוק יט
 5. וה' הלך לפניהם יומם בעמוד ענן לנחתם הדרך ולילה בעמוד אש להאיר להם ללכת יומם ולילה: שמות פרק יג פסוק כא
 6. כי אם בתורת ה' חפצו ובתורתו יהגה יומם ולילה: תהלים פרק א פסוק ב
 7. ויטח חמאה וחלב ויבן הבקר אשר עשה ויתן לפניהם והוא עמד עליהם תחת העץ ויאכלו: בראשית פרק יח פסוק ח
 8. שום תשים עליך מלך אשר יבחר ה' אלהיך בו מקרב אחיך תשים עליך מלך לא תוכל לתת עליך איש נכרי אשר לא אחיך הוא: דברים פרק יז פסוק טו

I Specifics of מצוות מורא אב ואם, כיבוד אב ואם

a ברייתא: definitions:

i מורא:

- 1 not standing in parent's designated place
- 2 not sitting in parent's designated place
- 3 not contradicting parent's words
- 4 not supporting parent's words (as if s/he needs such help)

ii כבוד

- 1 feeding parent
- 2 giving parent to drink
- 3 clothing parent
- 4 escorting parent in and out

b כבוד - does son have to provide financial means?

i ר' יהודה – son

- 1 *Objection:* ruling that son and father may redeem each other's מע"ש and may feed each other מע"ע
 (a) *Explanation:* if son is obligated to use his own resources for כאר"א, he's paying this debt with מע"ע
 (i) *Answer:* reference is העדפה (overage beyond what he would feed him qua כאר"א)
 1. *challenge:* why does ר' יהודה, commenting on ruling, curse anyone who feeds his father מע"ע?
 2. *answer:* it's still degrading, even if the amount is above and beyond the כאר"א amount

ii ר' נתן בר אושעיא – father

- 1 *Objection:* vv.1-2 equate כאר"א to כבוד המקום, which is the honorer's (people) financial burden
 (a) *Answer:* son has to lose time from work to help (ביטול מלאכה)
- 2 *Objection:* כאר"א ruled that extent of כאר"א is if father throws his money away and son doesn't shame him
 (a) *Explanation:* if it's father's money, why does the son care?
 (i) *Answer:* son stands to inherit that money
 (ii) *Similar to:* father who tore fancy clothes in presence of his son, to see if he has a short fuse
 1. *challenge:* isn't he violating v. 3? (in case son does lose his cool)
 a. *Answer:* father excuses his honor
 2. *challenge:* isn't father violating v. 4 (wanton destruction)?
 a. *Answer:* he tore it on seam
 i. *Challenge:* perhaps that's why the son doesn't get angry!
 ii. *Answer:* he tore it at a time of anger

c Proper method of "correcting" father (in behavior or study)

i Story: ר' יהודה's father taught his brother that if נשרפים got mixed in with a group of נסקלים all get סקילה

- 1 *Reason given:* סקילה is less severe
- 2 *יהודה's correction:* a majority of executions are via סקילה (rather, that ruling should read בנשרפים)
- 3 *father's retort:* סיפא disproves this reasoning (ר' יהודה answers the retort)
- 4 *upshot:* ר' יהודה reproved שמואל for correcting his father this way –
 (a) *Rather:* should say (as when correcting behavior) "Scripture reads as follows..."

d Priorities in כאר"א

i If father makes a request and there's another מצווה to perform – perform מצווה, (father is also obligated)

ii Note: הלכה – כבוד אב – if the מצווה can be done by others, let them do it and fulfill אב יהודה

e מחילת כבוד

i Father, חכם (v. 6, learned from ה' – v. 7) may forgo their כבוד, but students should show some deference (הידור)

- 1 Even a נשיא can forgo his honor – learned from אברהם (v. 7) - but a king may not (v. 8)